

IŠVADA

2018 m. gruodžio 19 d.

Vilnius

Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2018 m. gruodžio 19 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Igno Meškausko peticiją „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo ir Lietuvos Respublikos šaulių sąjungos įstatymo pakeitimų“ ir priėmė sprendimą atmesti joje pateiktą pasiūlymą papildyti Lietuvos Respublikos šaulių sąjungos įstatymo 16 straipsnį 5 dalimi „5. Akivaizdžiai nereagavus į įspėjimą, sulaikyti ir pristatyti policijos pareigūnams“.

Komisija šį sprendimą priėmė, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pateiktas nuomones bei manydama, kad siūloma nuostata yra prieštaringa, perteklinė, sistemiškai nederanti su Šaulių sąjungos įstatymo ir kituose įstatymuose nustatytais pagalbos policijai modeliais. Be to, asmens sulaikymas ir pristatymas policijos pareigūnams laikytinas tam tikru žmogaus teisių apribojimu, todėl tokius veiksmus pirmiausia turėtų atlikti atitinkamus įgaliojimus ir pasiruošimą turintys asmenys, kad asmens teisės nebūtų apribotos labiau negu to reikia arba nesant tam pagrindo.

Siūlomoje nuostatoje numatomas vienintelis pagrindas asmens sulaikymui ir pristatymui policijos pareigūnams – akivaizdus nereagavimas į įspėjimą. Pažymėtina, kad šis pagrindas paremtas tik vertinamuoju kriterijumi – nežinia kas laikytina akivaizdžiu nereagavimu, kaip jis pasireiškia, kokie būtų akivaizdumo nustatymo kriterijai. Toks reguliavimas neatitinka aiškumo reikalavimų, jo praktinis taikymas gali būti problemiškas, todėl yra ydingas.

Vertinant šiuos įgaliojimus kitų panašių įstatymuose nustatytų priemonių kontekste (pvz., Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 596 straipsnyje numatyto administracinės atsakomybės traukiamo asmens pristatymo, ANK 597 straipsnyje numatyto administracinio sulaikymo kontekste), kyla klausimas dėl jų proporcingumo, nes administracinės atsakomybės traukiamo asmens pristatymas pagal ANK 596 straipsnį galimas tik asmens sutikimu, o administracinio sulaikymo taikymui ANK 597 straipsnio 1 dalyje nustatytas baigtinis konkrečių pagrindų sąrašas. Todėl neturėtų būti nustatomas reguliavimas, kuris šauliams suteiktų didesnius įgaliojimus, nei šiuo metu įstatymais yra suteikti pareigūnams.

Pažymėtina ir tai, kad Šaulių sąjungos įstatymo 16 straipsnyje reguliuojama Lietuvos šaulių sąjungos *pagalba* policijai užtikrinant viešąją saugumą. Šaulių sąjungos įstatymo 33 straipsnio 1 dalies 3 punkte numatyta šaulių teisė *padėti pareigūnams* sulaikyti ir pristatyti asmenis į vidaus reikalų statutinę įstaigą. Taigi, šaulių teisė sulaikyti ir pristatyti asmenis Šaulių sąjungos įstatyme jau yra sureguliuota. Vertinant šią nuostatą sistemiškai viso Šaulių sąjungos įstatymo kontekste, darytina išvada, kad šaulių pagalba užtikrinant viešąją saugumą pasireiškia jiems veikiant kartu su pareigūnais.

Atkreiptinas dėmesys ir į policijos rėmėjų veiklos reguliavimą – pagal Lietuvos Respublikos policijos rėmėjų įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 2 punktą, policijos rėmėjams suteikta teisė sulaikyti ir pristatyti asmenį į policijos įstaigą, tačiau ji taip pat atliekama policijos rėmėjams veikiant kartu su policijos pareigūnais. Todėl manytina, kad siūlymas pildyti Šaulių sąjungos

įstatymo 16 straipsnį 5 dalimi yra perteklinis ir sistemiškai nederantis su šiaame ir kituose įstatymuose nustatytais pagalbos policijai modeliais.

Atkreiptinas dėmesys ir į Šaulių sąjungos įstatymo 16 straipsnio 3 dalyje nustatytą galimybę šauliams padėti policijai įstatymų nustatyta tvarka tapus policijos rėmėjais. Be to, teisės aktuose yra įtvirtintos bendros nuostatos dėl asmenų, pažeidusių įstatymus, sulaikymo (ANK 14 straipsnis, Baudžiamojo proceso kodekso 140 straipsnio 1 dalis). Todėl siūlomos nuostatos tikslai gali būti realizuojami taip pat ir šauliams vadovaujantis paminėtomis nuostatomis.

Būtina atkreipti dėmesį ir į tai, kad asmens sulaikymas ir pristatymas policijos pareigūnams laikytinas tam tikru žmogaus teisių apribojimu. Tai reiškia, kad tokius veiksmus pirmiausia turėtų atlikti atitinkamus įgaliojimus ir pasiruošimą turintys asmenys, kad asmens teisės nebūtų apribotos labiau negu to reikia arba nesant tam pagrindo. Be to, netinkamai įvertinus situaciją dėl, galimai, daromo pažeidimo ar nusikalstamos veikos, kyla grėsmė užsitraukti ir baudžiamąją atsakomybę dėl neteisėto laisvės atėmimo (pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 146 straipsnio 1 dalį). Tai taip pat patvirtina išvadą, jog sulaikymo ir pristatymo policijai veiksmus pirmiausia turėtų atlikti specialiai tam paruošti asmenys.

Peticijų komisija, vadovaudamasi Peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalies ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijos darbotvarkę protokolinio nutarimo dėl Peticijų komisijos sprendimo dėl Igno Meškausko peticijos projektą.

PRIDEDAMA:

1. Igno Meškausko peticijos kopija, 3 lapai.
2. Krašto apsaugos ministerijos 2018 m. gruodžio 5 d. raštas Nr. 12-01-1772, 1 lapas.
3. Vidaus reikalų ministerijos 2018 m. lapkričio 26 d. raštas Nr. 1D-5822, 2 lapai.
4. Išrašas iš Seimo Peticijų komisijos 2018 m. gruodžio 19 d. posėdžio protokolo Nr. 250-P-19, 1 lapas.
5. Lietuvos Respublikos Seimo protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Komisijos pirmininkas

Petras Čimbaras

Janina Šniaukštienė, tel. (8 5) 239 6819, el. p. janina.sniaukstiene@lrs.lt